

REPORT

NEJZÁVAŽNĚJŠÍ NEPRAVDY ŠÍŘENÉ BĚHEM PANDEMICKÉ KRIZE

JANKEM
LEDECKÝM

DANIELEM
LANDOU

DANIELEM
HŮLKOU

EUROPEAN VALUES
Protecting Freedom

2021

BEZPEČNOSTNÍ CENTRUM EVROPSKÉ HODNOTY

Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty je nevládní odborná instituce bránící svobodu a suverenitu.

Autoři:

Veronika Krátka Špalková - Analytik Programu Kremlin Watch

Veronika Víchová - Zástupkyně ředitele pro analytickou činnost a Vedoucí Programu Kremlin Watch

Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty vydalo analýzu „[Rok 2020: Jak česká vláda prohrála s dvěma vlnami dezinformací o koronaviru](#)“. Mediální reakce některých aktérů na rozsáhlou analýzu vedou autory k vydání následujícího shrnutí, které vysvětluje společenskou nebezpečnost výroků vybraných veřejně činných osob, které posloužily dezinformační komunitě k popírání závažnosti pandemické situace a šíření lživých konspiračních teorií.

Každá veřejně činná osoba je odpovědná za své veřejné výroky, přičemž společenská významnost šíření konspiračních teorií se zvyšuje v době hluboké celonárodní krize, kterou Česká republika prochází. Proto tým Bezpečnostního centra Evropské hodnoty považuje za svou roli popisovat a poukazovat na tyto společensky nebezpečné trendy.

Zástupkyně ředitele pro analytickou činnost Veronika Víchová dne 8. 4. 2021 během rozhovoru s DVTV ([odkaz zde](#)) diskutovala o jedné z formulací ve výše zmíněné publikaci. Předmětem diskuse bylo shrnutí dezinformačních výroků Janka Ledeckého. Ty byly ve zprávě shrnuty následujícím způsobem:

Přestože svá vyjádření na Facebooku později smazal, jeho videa lze nalézt nahraná na YouTube. V nich se Ledecký [vyjadřoval](#) o covid-19. Pandemii označil za marketingovou kampaň farmaceutických firem, které nám chtějí vnutit nejdřív testy a potom i vakcíny. Prohlásil totiž, že bude vakcína povinná, a pokud nebude, ukáže se, že dokážeme žít i bez ní.

Jedná se o shrnující parafrázi celé řady jeho výroků, které v citovaném videu pronesl, nikoliv o jeho doslovnou citaci – text nebyl uveden v uvozovkách, což by byl, pokud by šlo o přímou řeč. Za účelem lepšího pochopení výběru a zařazení Janka Ledeckého, Daniela Landy a Daniela Hůlky do přehledu celebrit šířících dezinformace v období pandemie proto uvádíme výběr přesných citací obou osobností:

JANEK LEDECKÝ

NEPRAVDA 1: „Je třeba dupnout na brzdu té hysterický marketingový kampani farmaceutických firem, které nás tady bombardují vizema zhroucení našeho zdravotnictví a k tomu přidávají ještě takový kořeníčko jako ze světa, obrázky přeplněných mární a kopání hromadných hrobů. To všechno jenom proto, aby nás vyděsili, protože dobře vědí, že tohle je největší kšeft v dějinách farmacie.“ (smazané [video](#) s názvem Pár optimistických čísel, [zde](#) o videu na dezinformačním webu ARFA) (září 2020).

DOSAĤ: Video obsahující výše citovaný výrok nazvané Pár optimistických čísel mělo na Ledeckého facebookovém účtu přes 2 miliony zhlédnutí. Z reakce dezinformačních webů stojí za to zmínit web Argumenty a fakta, který o Ledeckém a jeho videích vydal celou sérii článků (viz [zde](#), [zde](#) a [zde](#)). Web Argumenty a fakta zaznamenává takřka půl milionu celkových návštěv měsíčně.

DEZINFORMAČNÍ NARATIV, DO KTERÉHO TVRZENÍ ZAPADÁ A PODPORUJE HO: Farmaceutické firmy dle české dezinformační scény záměrně vytvořily nebo záměrně šíří covid-19, anebo jej chtějí zneužít.

Česká dezinformační scéna rozvíjí konspirace o farmaceutických firmách, které se podle nich snaží zneužít situace a pomocí různých manipulací si [zvyšovat](#) výdělky. Některé [konspirace](#) zacházejí ještě dále, když tvrdí, že farmaceutické firmy virus záměrně vytvořily, aby mohly prodávat očkování. Tento narativ nabral na popularitě v průběhu druhé vlny onemocnění na podzim 2020, Ledeckého postoje se proto dezinformátorům velmi hodily.

UVEDENÍ NA PRAVOU MÍRU: Konspirace o marketingové kampani farmaceutických firem či jejich roli ve zpravodajství o koronavirové pandemii nejsou založené na faktech. Neexistují žádné důkazy, že by covid-19 byl uměle rozšiřován farmaceutickými firmami. Farmaceutické firmy samozřejmě mohou propagovat své produkty, neexistují však žádné důkazy pro tvrzení, že by se na pandemii uměle či neoprávněně přizívovaly.

NEPRAVDA 2: „Příští rok přijdou vakcíny. Ty taky nebudou supr spolehlivé, ale za to budou povinné. A když nebudou povinné, tak možná zjistíme, že bez té vakcíny nás nepustěj ani ke kamarádům na Slovensko. Přestaňte nás strašit.“ (smazané [video](#) s názvem Pár optimistických čísel, [zde](#) o videu na webu ARFA) (září 2020).

DOSAĤ: Video obsahující výše ocitovaný výrok nazvané Pár optimistických čísel mělo na Ledeckého facebookovém účtu přes 2 miliony zhlédnutí. Z reakce dezinformačních webů stojí za to zmínit web Argumenty a fakta, který o Ledeckém a jeho videích vydal celou sérii článků (viz [zde](#), [zde](#) a [zde](#)). Web Argumenty a fakta zaznamenává takřka půl milionu celkových návštěv měsíčně.

DEZINFORMAČNÍ NARATIV, DO KTERÉHO TVRZENÍ ZAPADÁ A PODPORUJE HO: Vakcíny jsou údajně výrazně nespolehlivé, a navíc budou určité povinné. Údajná zásadní nespolehlivost vakcín je součástí jednoho z nejsilnějších dezinformačních narativů o vakcínách od podzimu 2020 až do současnosti – do dubna 2021. Šíří se dezinformace o tom, že [západní](#) firmy vyvíjející očkovací látky údajně šidí klinické testy, že vakcíny jsou zdravotně [závadné](#), změny lidské [DNA](#) nebo že zkrátka vůbec [nefungují](#). Objevuje se také mnoho článků (řádově desítky článků měsíčně), které šíří nepravdy o tom, že očkování bude povinné. To je spojováno s údajnou snahou globálních elit skrze očkování všechny lidi buď očipovat, nebo rovnou vyhladit.

UVEDENÍ NA PRAVOU MÍRU: Česká vláda nikdy nenavrhovala, že by očkování proti covid-19 mělo být povinné. Tuto skutečnost potvrdilo i české ministerstvo [zdravotnictví](#) a tento fakt zdůrazňovala i [řada](#) českých [politiků](#) z vládní i [opoziční](#) sféry. Vakcíny momentálně používané v ČR prošly přísným a podrobným schvalovacím [procesem](#) Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA).

NEPRAVDA 3:

„[...] začínají chápat (pozn. někteří odborníci), že princip toho viru a jeho přenosu je srovnatelný s chřipkou, smrtelnost jeho je taky srovnatelná s chřipkou. [...] Vychází to tak, že jedno promile je smrtelnost chřipky a tři promile je smrtelnost covidu. [...] „tam potvrzují (pozn. ve Státním zdravotním ústavu), že ta smrtelnost je kolem tří promile.“ (Rozhovor pro Reflex [1. 12. 2020](#))

„V časopisu Nature před čtrnácti dny byly uveřejněné závěry třičtvrtě roku trvajících experimentů a studií vědců a lékařů z čínského Wu-chanu a závěr té studie je takový, že se nepodařilo prokázat přenos z asymptomatického jedince té choroby. To, co bylo považováno za ten přenos, byl vždycky přenos od lidí, u kterých to v nějaké slabší formě, ale u kterých to proběhlo.“ (Rozhovor pro Reflex [1. 12. 2020](#))

DOSAĤ: Rozhovor pro Reflex dosáhl na [YouTube](#) přes 100 000 zhlédnutí, dalších 50 000 jich nasbíral na portálu [Televize Seznam](#). Video přímo na webu [Reflexu](#) získalo přes 10 tisíc interakcí na Facebooku. Rozhovor rezonoval i na dezinformační scéně, kde si ho všiml mimo jiné portál [AC24](#).

DEZINFORMAČNÍ NARATIV, DO KTERÉHO TVRZENÍ ZAPADÁ A PODPORUJE HO: Popírání závažnosti covid-19 a nutnosti opatření proti šíření nemoci.

Zlehčování pandemie a onemocnění covid-19 se česká dezinformační scéna věnuje již od samého počátku, už během první vlny na jaře 2020 psala o „[chřipce](#)“. V tom pokračovala i v té druhé. [Bagatelizace](#) nákazy covid-19 byla založená na tom, že údajně jen absolutní minimum osob má vážný průběh nákazy a že mezi pacienty covid-19 jsou počítáni i pacienti s jinými respiračními nemocemi, včetně chřipky. Pro podporu tohoto dezinformačního narativu dezinformační weby také [sdílely](#) zmíněnou studii z Wu-chanu.

UVEDENÍ NA PRAVOU MÍRU: Jako zdroj 3‰ smrtelnosti uvedl Ledecký Státní zdravotní ústav, taková data ale nelze dohledat. Podle (nyní již neaktuálních) [dat](#) k říjnu 2020 vycházela smrtelnost v ČR 0,9 %. Údaj nejbližší 3 ‰ (0,23 %) byl zmíněn v článku uveřejněném v bulletinu Světové zdravotnické organizace (WHO) a byl výsledkem časté misinterpretace. O jeho zpopularizování se postarala komentátorka ECHO24 Lenka Zlámalová, která v pořadu Partie Prima řekla, že tento údaj vychází z meta-studie WHO. Faktem ovšem je, že číslo 0,23 % udává medián, který je počítán ze všech případů včetně těch, kde nebylo žádné úmrtí i z minima

testovaných. To znamená, že se jedná o středovou hodnotu z 51 zkoumaných míst bez ohledu na to, kolik tam bylo provedených testů. Samotný autor studie uznává zásadní limity včetně například toho, že ani jeden ze zahrnutých výzkumů nebyl proveden na reprezentativním vzorku společnosti, nejsou tedy spravedlivě zahrnuty všechny věkové kategorie. Zlámalová též chybně řekla, že se jedná o meta-studii WHO, což není pravda a [ohradila](#) se vůči tomu i česká pobočka WHO. K incidentu se vyjádřilo i [slovenské](#) ministerstvo zdravotnictví.

Ledecký v rozhovoru pro [Reflex](#) mluvil o studii [publikované](#) v časopisu Nature Communications, která tvrdí, že se nepodařilo prokázat přenos z bezpříznakových jedinců u zkoumaných případů. Samotní autoři této [studie](#) ale dodali, že jejich výzkum neprokazuje **nemožnost** přenosu covidu asymptomatickými pacienty – a také **nenaznačili**, že je tyto výsledky možné generalizovat. Naopak bylo zdůrazněno, že díky přísným opatřením (nošení roušek, mytí rukou, social distancing a lockdown) mohli mít zkoumaní pacienti ve Wu-chanu v těle malou tzv. „virovou nálož“ (= „viral loads“).

DANIEL LANDA

NEPRAVDA 1:

„[...] za rok bude v Evropě úplná totalita, všichni budou mít podobný přístup a bude to taková evropská totalita [...]. [...] a to už zůstaneme, já bych řekl, pod zdravotním protektorem na věky věků [...]. Oni, když přišli nacisti do Česka, tak to taky nemysleli špatně, že oni vlastně chránili ten národ proti nějakým jeho touhám žít tak, jak on chce [...]“ ([rozhovor pro Reflex](#) 15. 12. 2020)

„[...] „Svoboda odchází, protože to, že přebírá kormidlo, nám, našemu zdraví prospěšná, ale totalita, to je třeba registrovat.“ (rozhovor pro [Hausbot Petra Horkého](#) 10. 9. 2020)

„[...] Tohle, co je, je – i když je to takzvaně v našem dobrém zájmu, je to regulérní totalita. Jo. Regulérní. Jako virová totalita, virově-policejní totalita. To si jako nenalhávejme, že není. [...]“ ([rozhovor pro Insider](#) 29. 7. 2020)

DOSAĤ: Citace Daniela Landy v rozhovoru pro [Reflex](#), který měl přes 300 tisíc zhlédnutí na YouTube. Další zhlédnutí nasbíral přímo na stránce [Reflexu](#), který denně zaznamená přes 300 tisíc návštěv, tento konkrétní příspěvek nasbíral touto cestou dalších takřka 10 tisíc interakcí na Facebooku¹. Na webu [Televize Seznam](#) jej vidělo dalších 173 tisíc uživatelů. Rozhovor pro Hausbot Petra Horkého měl 186 tisíc zhlédnutí na YouTube, rozhovor pro Insider měl na stejné platformě přes 12 tisíc zhlédnutí.

DEZINFORMAČNÍ NARATIV, DO KTERÉHO TVRZENÍ ZAPADÁ A PODPORUJE HO: Pandemie covid-19 jako záminka zavádění totality.

Tento dezinformační narativ je jeden z nejčastějších, které se během roku 2020 objevily, a nadále (v dubnu 2021) je velmi silně reprezentován na české dezinformační scéně. Na českých dezinformačních webech je publikováno enormní množství [článků](#) (stovky týdně), které propagují dlouhodobý narativ, podle kterého jsou opatření proti šíření nákazy covid-19 nástrojem pro vytvoření totalitního režimu. Dle [některých](#) dezinformátorů je dnešní společnost méně svobodná než během normalizace a roušky jsou přirovnávány k židovským žlutým hvězdám v nacistickém Německu. Stejně tak se šířily [články](#), které byly proti novele pandemického zákona, přičemž tato novela byla interpretována jako posilování role státu ve špehování a šikanování občanů.

UVEDENÍ NA PRAVOU MÍRU: Neexistují žádné důkazy, které by třeba jen naznačovaly, že covid-19 je záminka pro nastolení totality. Stejně tak neexistují žádné podklady, které by naznačovaly, že zde bude zaveden jakýsi zdravotní protektorát. Srovnávání s nacismem je zcela absurdní a také je velmi často v posledních

¹ Data pocházejí z monitorovacího nástroje Monitora.

měsících zneužíváno i českými dezinformačními weby. Například zneužití Davidovy hvězdy jako symbolu neočkovaných nebo symbolu roušek [odsoudila](#) i Federace židovských obcí. Tento dezinformační narativ byl vyvrácen též na [webu](#) ministerstva zdravotnictví. Vláda v pandemii užívá zákonem dané nástroje a vládní opatření překračující hranice zákona jsou rušena nezávislými soudy, což fakticky popírá konspirační teorii o zavádění totality. To neznamená, že by vláda jednala dobře a efektivně, ale je fakticky a právně jednoznačné, že vláda excesivně nepřekračuje limity dané ústavou a zákony – pokud tak učiní, dochází ke ústavním systémem předvídanou korekci skrze soudní moc.

DANIEL HŮLKA

NEPRAVDA 1: „[...] Kolik bude dalších vln? Kdy to skončí? Nikdy. Nikdy to neskončí a kdyby to náhodou skončilo, my budeme 10 let v rouškách, pak si je najednou sundáme, tak všichni okamžitě umřem, protože budeme mít úplně odrovnaný imunitní systémy a nebudeme schopní normálně žít. [...]“ ([projev na demonstraci](#) 27. 9. 2020)

DOSA: Jedná se o citaci z demonstrace v Praze na Palackého náměstí z 27. září 2020. Daniel Hůlka umístil na svůj Facebook video z demonstrace, kde je výřez jeho projevu, v rámci něhož pronesl výše uvedenou citaci. Tento příspěvek zaznamenal více než 16 tisíc interakcí a celkově mělo video více než 750 tisíc zhlédnutí na Facebooku. Hůlkovo vystoupení vyvolalo ohlas i na dezinformační scéně, například web [Argumenty a fakta](#) na něm založil [několik](#) článků. Přímý přenos z demonstrace přinesla dezinformační televize [Raptor TV](#), na jejím Facebooku záznam vidělo dalších 125 tisíc lidí.

DEZINFORMAČNÍ NARATIV, DO KTERÉHO TVRZENÍ ZAPADÁ A PODPORUJE HO: Dezinformační narativ o tom, že nošení roušek nijak [nepomáhá](#) v boji proti šíření koronaviru nebo že je jejich používání dokonce [škodlivé](#), se začal rozvíjet již v rámci první vlny pandemie na jaře, kdy byly z nařízení vlády roušky povinné poprvé. Cílem tohoto dezinformačního narativu je narušení důvěry občanů v oficiální instituce a snaha vyděsit je vidinou zničené imunity natolik, aby opatření nedodržovali. Často byly roušky také popisovány jako politický symbol toho, že se vláda údajně snaží občany [umlčet](#). Šířily se také konspirace o tom, že „[dětem hrozí trvalé poškození mozku kvůli přebytku CO2 a dlouhodobému přidušení](#)“.

UVEDENÍ NA PRAVOU MÍRU: Denní nošení roušek imunitní systém člověka neoslabuje. Tuto dezinformaci vyvrací jak [české ministerstvo vnitra](#), tak [agentura AFP](#) a celá řada [odborných](#) studií. Některé nedávné výzkumy dokonce ukazují, že nošení roušek je nejen efektivní obranou proti šíření koronaviru, ale dokonce napomáhají lidem onemocnění covid-19 zvládat lépe, pokud se skutečně nakazí. Americké Centrum pro kontrolu a prevenci nemocí vydalo [studii](#), která potvrzuje, že vlhký vzduch, který vzniká pod rouškou, může pomoci imunitě v boji proti respiračním onemocněním, jako je právě covid-19.